Vantaa

**Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2027–2030 /PT (kvalt)**

VD/8049/02.01.00.00/2026

PT/MR/PK

Suomen talouden pitkään jatkunut alavire on vaikuttanut voimakkaasti Vantaan kaupungin talouteen, joka on ollut alijäämäinen vuodesta 2024 lähtien. Talous pitää saada tasapainotettua ja tämä vaatii kaupungilta vaikeitakin toimenpiteitä, joita on valmisteltu ja toteutettu viime vuosien aikana.

Suomen talous on nyt vihdoin kääntynyt kasvuun, mutta toipuminen on edelleen hidasta. Kasvua tukevat erityisesti viennin vahvistuminen, investointien lisääntyminen sekä yksityisen kulutuksen elpyminen. Kasvua toisaalta hillitsee muun muassa julkistalouden merkittävä sopeuttamistarve. Epävarmuus jatkuu erityisesti geopoliittisten konfliktien, energian hinnan kehityksen ja maailmankaupan häiriöiden vuoksi.

Tilastokeskuksen mukaan Suomen bruttokansantuote kasvoi vuoden 2026 toisella neljänneksellä 0,4 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kasvua tukivat vienti sekä yksityinen kulutus ja investoinnit. Talouden kehitys on ollut myös aiemmin arvioitua vahvempaa, ja vuosien 2024 ja 2025 kasvulukuja on tarkistettu ylöspäin. Valtiovarainministeriön syyskuussa 2026 julkaiseman ennusteen mukaan bruttokansantuote kasvaa 1,6 prosenttia vuonna 2026, 1,8 prosenttia vuonna 2027 ja 1,5 prosenttia vuonna 2028. Talouskasvun arvioidaan siten vahvistuvan vuonna 2027, mutta jäävän edelleen verrattain maltilliseksi.

Inflaatio on kiihtynyt vuoden 2026 aikana energian hinnan nousun seurauksena. Suomen Pankin kesäkuun ennusteessa Suomen vuoden 2026 inflaatioksi arvioitiin 2,4 prosenttia. Inflaation arvioidaan hidastuvan 1,6 prosenttiin vuonna 2027 ja olevan 1,8 prosenttia vuonna 2028. Korkotaso on samalla kääntynyt uudelleen nousuun. Yleinen markkinakorko Euribor 12 kuukautta nousi lokakuussa yli 3,2 prosenttiin, kun vuotta aikaisemmin se oli noin prosenttiyksikköä matalammalla tasolla.

Työmarkkinoilla talouden vahvistuminen näkyy selvästi hitaammin. Valtiovarainministeriön syksyn 2026 ennusteen mukaan työllisyys vähenee vielä vuonna 2026 ja alkaa kasvaa vasta vuodesta 2027 lähtien. Työttömyysaste on vuonna 2026 yli 10 prosenttia. Työmarkkinatilanteen nopeaa paranemista ei ole odotettavissa, vaikka talous onkin kääntynyt kasvuun.

Investoinnit muodostavat lähivuosien kasvun kannalta keskeisen myönteisen tekijän. Erityisesti datakeskuksiin, vihreään siirtymään ja puolustusteollisuuteen kohdistuvien investointien arvioidaan tukevan kasvua. Asuntorakentaminen on sen sijaan edelleen heikkoa, ja valtiovarainministeriö arvioi sen toipumisen alkavan vasta vuonna 2027. Asuntorakentamisen piristyminen olisi Vantaan kannalta erityisen merkittävä asia talouden toipumiselle.

Euroalueen talousnäkymää varjostavat vuonna 2026 geopoliittiset jännitteet ja energiamarkkinoiden häiriöt. IMF (International Monetary Fund) arvioi heinäkuussa 2026 euroalueen bruttokansantuotteen kasvun hidastuvan 2025 vuoden 1,4 prosentista 0,9 prosenttiin vuonna 2026 ja olevan 1,2 prosenttia vuonna 2027. Samalla IMF ennakoi euroalueen inflaation nousevan 2,9 prosenttiin vuonna 2026 ja olevan 2,3 prosenttia vuonna 2027.

Suomen kasvun kannalta tilanne on kaksijakoinen. Viennin ja investointien vahvistuminen sekä yksityisen kulutuksen elpyminen tukevat kasvua, mutta korkea työttömyys, rakentamisen heikkous, kohonnut korkotaso sekä julkisen talouden tila jarruttavat tätä kehitystä.

Valtiovarainministeriön mukaan julkisen talouden keskeinen ongelma on rakenteellinen epätasapaino eli se, että menot kasvavat tuloja nopeammin myös tilanteessa, jossa talous kasvaa. Talouskasvu ei siten yksin riitä korjaamaan julkisen talouden pitkään jatkunutta alijäämää ja velkaantumista. Velkaantumisen taustalla on useita tekijöitä, mm. väestön ikääntymisen aiheuttama palvelutarpeen kasvu, sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannusten nousu, korkomenojen kasvu, puolustusmenojen lisääntyminen, pitkään jatkunut hidas talouskasvu sekä heikko työllisyyskehitys.

Julkinen talous on ollut alijäämäinen joka vuosi vuodesta 2009 lähtien. Suurimmat alijäämät ovat syntyneet koronaepidemian jälkeen vuosina 2020, 2024 ja 2025. Valtiovarainministeriön syksyn 2026 ennusteen mukaan julkisyhteisöjen alijäämä vuonna 2025 oli 3,8 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen ja kasvaa 4,2 prosenttiin vuonna 2026. Vuosina 2027–2030 alijäämän arvioidaan pysyvän noin 4,5 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Myös julkinen velka kasvaa nopeasti. Valtiovarainministeriö arvioi velkasuhteen nousevan vuonna 2026 noin 90 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen ja edelleen lähes 98 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Julkisen talouden vahvistuminen jää siten selvästi talouden yleistä suhdannekäännettä hitaammaksi.

Kuntatalouden näkymät heikkenevät vuosina 2026–2027. Kuntien taloutta painaa toimintamenojen kasvu, erityisesti palkkaratkaisut, väestörakenteen muutokset sekä uudet tehtävät, kuten TE-uudistukseen liittyvät kustannusriskit. Lisäksi investointipaineet ovat suuret erityisesti kasvukeskuksissa ja ne lisäävät kuntien velkaantumista. Kunnat myös eriytyvät voimakkaasti kasvaviin ja väestöään menettäviin kuntiin. Kuntien verorahoituksen kasvua heikentävät valtionosuuksiin kohdistuvat leikkaukset, kuten hallituksen päättämä valtionosuuksien indeksijarru.

Vuonna 2025 kuntatalous heikkeni edellisvuodesta. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate laski 2,9 mrd. euroon ja tilikauden tulos noin 0,7 mrd. euroon. Tulosta paransivat kertaluonteiset omaisuuden myyntituotot. Vuosikate riitti kattamaan poistot, mutta jäi 420 milj. euroa nettoinvestointeja pienemmäksi. Toiminnan ja investointien rahavirta oli noin 0,8 mrd. euroa negatiivinen, minkä seurauksena kuntien rahoitusasema ja velkaantuminen heikkenivät. Kuntien lainakanta kasvoi noin 0,9 mrd. eurolla 20,2 mrd. euroon.

Veropohjan rapautuminen, hintatason nousu, väestörakenteen muutokset, yleinen talous- ja työllisyyskehitys sekä erityisesti suurten kaupunkien kasvavat investointi- ja menopaineet voivat syventää yksittäisten kuntien talouden epätasapainoa. Kuntien omat sopeuttamistoimet erityisesti palveluverkossa ja henkilöstömenoissa ovatkin olennainen osa taloudenhoitoa. Kunnilla on entistä suurempi vastuu työllisyyden edistämisestä ja työttömyyden etuusmenojen rahoituksesta, mikä lisää kuntatalouden herkkyyttä suhdannevaihteluille. Perustoimeentulotuen laskutusmenettelyyn siirtyminen vuonna 2029 lisää myös jossain määrin kuntatalouden suhdanneherkkyyttä.

**Vantaan vuoden 2027 talousarvion valmistelu**

Vantaan kaupungin taloutta on viime vuosien ajan yleisen taloustilanteen lisäksi heikentänyt erityisesti korkeat työttömyysluvut sekä verotulojen heikko kehitys. Lisäksi asuntorakentamisen seisahtuminen on laskenut maanmyyntituloja. Vuoden 2025 alusta tuli voimaan TE-uudistus, jossa työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyi pysyvästi kuntien tehtäväksi. Uudistus tuli voimaan hankalassa suhdannetilanteessa, jossa työttömyysluvut olivat ennätyskorkealla ja tilanne on sen jälkeen edelleen heikentynyt. Suhdanteen vuoksi uudistus kasvatti kaupungin toimintamenoja enemmän kuin valtionosuustuloja.

Kaupungin ja rahastojen yhteenlasketut toimintatulot talousarviossa 2027 ovat 430,6 milj. euroa ja toimintamenot 1 262,4 milj. euroa. Vuoden 2026 talousarvioon nähden toimintatulot kasvavat 13,3 prosenttia ja toimintamenot 3,7 prosenttia.

Toimintamenoihin on kohdennettu määrärahoja erityisesti kattamaan työttömyyden hoidosta aiheutuneita kustannuksia työttömyystilanteen ollessa edelleen ennätyksellisen heikko Vantaalla. Vaikka väestöennusteen mukaan lapsimäärät laskevat tulevina vuosina, niin vammaisopetuksen lisääntynyt tarve edelleen kasvaa kasvattaen koulutuksen menoja. Varhaiskasvatuksen osalta lapsimäärien lasku puolestaan hillitsee menokasvua, jota syntyy mm. inflaation kautta. Lisäksi määrärahaa on kohdennettu HSL:n menojen kattamiseen sekä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan uusiin kohteisiin, joita ovat Elmon uimahalli, Jumbon kirjasto ja Håkansbölen kartano. Kunta-alan palkkaratkaisun kustannusvaikutuksen varaus on keskitetty konsernijohdon ja elinvoiman toimialalle. Kaupungin tulevan organisaatiouudistuksen vuoksi varaus jätetään keskitetyksi ja jaetaan toimialoille vasta vuoden 2027 aikana.

Taloussuunnitelmassa 2027–2030 Vantaan tuloveroprosentti on 6,4 koko taloussuunnitelmakauden ajan. Kaupungin arvioidaan saavan kunnallisveroja 429,0 milj. euroa vuonna 2027 eli 5,7 prosenttia enemmän kuin vuoden 2026 tilinpäätösennusteessa ennustettu. Koko maan kuntien yhteisöveroarvion pohjalta kaupungin arvioidaan saavan yhteisöveroja 80,0 milj. euroa vuonna 2027, mikä tarkoittaisi 10,7 prosentin kasvua vuoden 2026 ennusteeseen nähden. Vuonna 2027 kiinteistöveroja arvioidaan kertyvän 114,0 milj. euroa, 4,3 prosentin nousu vuoden 2026 tilinpäätösennusteeseen nähden. Taloussuunnitelmakaudella 2027–2030 kiinteistöveroprosentit pidetään ennallaan, elleivät lainsäädäntömuutokset muuta edellytä.

Kaupungin arvioidaan saavan valtionosuuksia yhteensä 279,0 milj. euroa vuonna 2027, mikä on 2,4 prosenttia vuotta 2026 enemmän.

Vuosikate on vuoden 2027 talousarviossa 63,6 milj. euroa (TA 2026: 49,2 milj. euroa) ja poistot 121,0 milj. euroa. Vuoden 2027 talousarvion tilikauden tulos on negatiivinen -57,4 milj. euroa ja tilikauden alijäämä on -58,6 milj. euroa.

Vuonna 2027 kaupungin lainakanta kasvaa talousarvion mukaan noin 333 milj. euroa, jolloin pitkäaikainen lainakanta olisi vuoden 2027 lopussa enintään 1 733 milj. euroa. Lainavarausta kasvattavat erityisesti kaupungin perusinvestointien kasvu ja Vantaan ratikan investointi.

**Taloussuunnitelman 2027–2030 investoinnit**

Vuonna 2027 talousarvion investointiohjelmassa investointimenot ovat 433,4 milj. euroa ja investointiosan netto 369,9 milj. euroa. Investointiohjelma päivitetään vuosittain osana talousarvion valmistelua. Talousarvion mukaisesti vuoden 2027 kokonaisinvestoinneista 17 prosenttia pystytään rahoittamaan tulorahoituksella.

Kaupunkiympäristön toimialan kiinteistöt ja tilat -palvelualue on valmistellut yhdessä toimialojen ja talousohjauksen kanssa Vantaan kaupungin rakentamista koskevan rakennusinvestointiohjelman seuraavalle 10-vuotiskaudelle. Uudisrakentamiseen on vuodelle 2027 budjetoitu yhteensä 53,2 milj. euroa. Vuoden 2027 aikana valmistuvat Kontiopuiston ja Sammakkolammen päiväkodit sekä Päiväkoti Silva. Kouluhankkeista valmistuvat Itä-Hakkilan koulun uudisosa ja Viertolan koulun laajennus. Lisäksi Elmon uimahalli valmistuu vuonna 2027.

Taloussuunnitelmakaudella valmistuvat Kivivuoren päiväkoti, Nikinmäen päiväkoti, Ojapuiston yhtenäiskoulun esiopetustilat ja Ruutulipun päiväkoti. Kouluhankkeista valmistuvat Ojapuiston yhtenäiskoulu sekä Havu-rakennuksen korvaava laajennus ja Kaarna (Lehtikuusen koulu) sekä Askiston koulun mahdollinen laajennus. Taloussuunnitelmakaudella rakennetaan lisäksi liikuntahalli Ojapuiston yhtenäiskoulun yhteyteen. Kuusijärven ulkoilualueelle rakennetaan huoltorakennus ja Myyrmäen urheilutalon uimahallia laajennetaan peruskorjauksen yhteydessä. Vuodelle 2027 määräraharahoitteisiin korjausrakennushankkeisiin on budjetoitu yhteensä noin 49,7 milj. euroa.

Kunnallistekniikan investointeihin ja Vantaan ratikkaan varataan talousarviossa 2027 yhteensä 300 milj. euroa. Hankkeet toteutetaan toimialan strategian ja asuntotuotanto-ohjelman mukaisesti, ja toimintaa ohjaavat osaltaan myös maankäyttösopimukset. Määrärahasta on varattu Vantaan ratikan rakentamiseen 255 milj. euroa.

Tietojärjestelmäinvestointeihin on vuodelle 2027 varattu 6,0 milj. euron, irtaimen omaisuuden investointeihin 9,0 milj. euron sekä osakkeiden ja osuuksien hankintaan 2,0 milj. euron määräraha. Lisäksi talousarviossa on varattu maanhankintaan ja maa-alueiden kunnostamiseen 12,0 milj. euroa. Vuonna 2027 maanhankintaa lisää vielä ratikan maanhankinta Lentoaseman ja Tietotien asemakaavojen sekä muutaman yksittäisen neuvottelussa olevan kiinteistökaupan myötä.

Kaupunginjohtajan talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys esiteltiin valtuutetuille ja kaupunginhallituksen jäsenille talousarvion ja taloussuunnitelman informaatiotilaisuudessa 26.10.2026. Esityslistan liitteenä on kaupunginjohtajan talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2027–2030. Kaupunginhallituksen asettama neuvottelukunta käsittelee talousarvioesitystä 30.11.2026.

**Kaupunginhallitus 1.12.2026**

**Kaupunginjohtajan esitys:**
Päätetään

a) hyväksyä talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2027–2030 kaupunginhallituksen esityksenä kaupunginvaltuustolle,
b) oikeuttaa talousohjaus tekemään taloussuunnitelmaesitykseen ja sen perusteluihin kaupunginhallituksen tekemät muutokset sekä teknisluonteiset laskennalliset tarkistukset ja tekstitarkistukset ja
c) esittää kaupunginvaltuustolle
    1. hyväksyttäväksi vuoden 2027 talousarvion strategiset vuositavoitteet sekä valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tuloarviot,
    2. hyväksyttäväksi vuoden 2027 talousarvion täytäntöönpanomääräykset, ja
    3. hyväksyttäväksi taloussuunnitelma 2027–2030

Liitteet:
- Kaupunginjohtajan esitys - talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2027–2030

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Vantaa

Lisätiedot:
kaupunginjohtaja Pekka Timonen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi